

Proposta de formació en observació i feedback entre iguals

Índex¹

1. Objectius	3
2. Continguts	3
3. A qui s'adreça?	4
4. Metodologia	4
5. Activitats	4
6. Desenvolupament del programa	6
6.1. Mòdul 1: Fonaments de l'Observació i el Feedback.....	6
6.2. Mòdul 2: Cultura d'Aprenentatge Col·laboratiu.....	7
6.3. Mòdul 3: Eines i Tècniques d'Observació i de Feedback.....	10
6.4. Mòdul 4: Pràctica de l'Observació i el Feedback.....	12
7. Recursos	14
8. Temporalització	15
9. Avaluació	15
Per saber-ne més	16

¹ En el present document, s'empra indistintament la paraula "feedback", "retroacció" i "retroalimentació" per a referir-se al concepte definit com el «procés mitjançant el qual qui aprèn dona sentit a la informació que rep de diferents fonts i la utilitza per a millorar el seu treball i/o estratègies d'aprenentatge» (Carless & Boud, 2018. p.3)

Carless, D., & Boud, D. (2018). The development of student feedback literacy: enabling uptake of feedback. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 43(8), 1315-1325. <https://doi.org/10.1080/02602938.2018.1463354>

1. Objectius²

- Capacitar els docents en l'habilitat d'observar i proporcionar feedback constructiu i de qualitat al seus iguals
- Fomentar un ambient d'aprenentatge col·laboratiu i de suport entre els docents
- Impulsar el Desenvolupament Professional Docent(DPD) / Agència Docent(AD) a partir de les pràctiques d'observació i feedback entre iguals

2. Continguts

Mòdul 1: Fonaments de l'Observació i el Feedback

- Conceptes clau de l'observació i el feedback: Què? Qui? Com?
- Models i tipus d'observació i de retroalimentació: de l'observació avaluativa a l'observació constructiva
- L'agència docent i l'autoformació del claustre

Mòdul 2: Cultura d'Aprenentatge Col·laboratiu

- La col·laboració i la confiança entre docents: L'autoformació del claustre
- Resistències respecte l'observació i el feedback
- Criteris per a la formació de parelles
- Consideracions ètiques

Mòdul 3: Eines i Tècniques d'Observació i de Feedback

- Fases i mètodes per a observar
- Instruments per a l'observació recíproca i simètrica
- Estratègies per a rebre i donar feedback constructiu

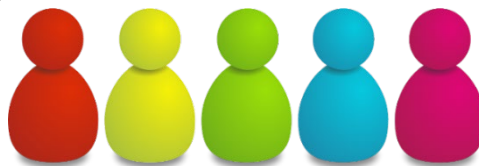
Mòdul 4: Pràctica de l'Observació i el Feedback

- Exercicis pràctics d'observació de classes
- Role-playing de situacions de retroalimentació entre iguals
- Anàlisi i discussió de casos

² Si bé s'utilitza el masculí gramatical en aquest document, es reafirma el compromís amb la igualtat, la inclusió i el respecte envers totes les persones, sense discriminació de gènere.

3. A qui s'adreça?

- Equips docents de les etapes d'Educació Infantil, Primària i Secundària, i Educació Superior
- Estudiants en formació dels Graus d'Educació Infantil i Primària, i estudiants del Màster de Formació de Professorat d'Educació Secundària
- Assessors i formadors de professorat que duguin a terme processos d'acompanyament al desenvolupament professional dels docents

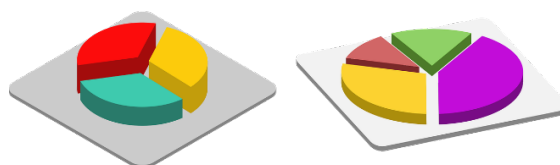
4. Metodologia

La proposta metodològica adopta el model de **Pràctica Reflexiva**, una metodologia activa que integra sessions teòrico-pràctiques i promou l'aprenentatge entre iguals.

Aquest enfocament posa èmfasi en la reflexió crítica sobre les pràctiques professionals, fomentant la participació activa dels participants i la col·laboració entre ells per aprofundir en els temes tractats.

5. Activitats

Les activitats que es proposen són coherents amb la metodologia reflexiva i l'aprenentatge entre iguals. Cada activitat està dissenyada per fomentar la reflexió crítica, la participació activa dels participants i la col·laboració entre ells.

Taula amb la descripció de la seqüència de les activitats del programa, a nivell global:

Activitats	Descripció
1. Sessions de formació teòrica i discussions grupals	Aquests moments permeten l'aprenentatge de conceptes teòrics i la seva posterior discussió entre els participants, fomentant la comprensió i l'aplicació dels continguts. Els conceptes i continguts essencials poden ser extrets de les infografies compartides a la pàgina web: https://www.observacioentreiguals.com/
2. Activitats pràctiques d'observació de classes	Aquests activitats proporcionen l'oportunitat als participants d'observar les pràctiques docents en acció, identificar els elements clau i reflexionar sobre les seves pròpies experiències, sempre considerant les eines d'observació compartides a la pàgina web: https://www.observacioentreiguals.com/
3. Simulacions de situacions de feedback entre iguals	A través d'aquesta activitat, els participants poden practicar l'acció de donar i rebre feedback constructiu, desenvolupant habilitats essencials per millorar les seves pràctiques professionals.
4. Sessions d'anàlisi de casos i retroalimentació constructiva	Mitjançant l'anàlisi de casos reals, els participants poden explorar situacions complexes i desenvolupar estratègies per abordar-les de manera efectiva, amb el suport de la retroacció del grup.
5. Treball en equip per a desenvolupar rúbriques i llistes de verificació	Aquestes tasques impliquen la col·laboració entre els participants per crear eines pràctiques que facilitin l'avaluació i el seguiment de les pràctiques professionals.
6. Establiment de grups d'observació i feedback entre iguals en l'entorn escolar	Aquesta pràctica promou la creació de xarxes de suport entre els professionals de l'educació, facilitant l'observació mútua i la retroalimentació constructiva per millorar la pràctica docent.

6. Desenvolupament del programa

6.1. MÒDUL 1: Fonaments de l'Observació i del Feedback

Continguts:

- 1.1. Conceptes Clau de l'Observació i el Feedback:
 - Introducció als conceptes fonamentals de l'observació i el feedback.
 - Exploració de qui i des de quin rol està involucrat en el procés d'observació i feedback.
 - Reflexió sobre les diferents maneres de proporcionar feedback constructiu.
- 1.2. Models i Tipus d'Observació i de Retroalimentació:
 - Coneixement dels diferents models i tipus d'observació i retroalimentació.
 - Diferenciació entre l'observació avaluativa i l'observació constructiva.
 - Discussió sobre com el feedback pot ser utilitzat com a eina de millora contínua.
- 1.3. L'Agència Docent i l'Autoformació del Claustre:
 - Anàlisi de com els docents poden assumir la responsabilitat del seu propi desenvolupament professional.
 - Comprensió de la importància de l'observació i el feedback en la millora de la pràctica docent.

Estructura de les sessions

Fases	Activitats
1. Connectar amb l'Experiència Prèvia	<p>a. Activitat de reflexió sobre les experiències prèvies dels participants amb l'observació, el feedback i la seva relació amb l'aprenentatge.</p> <p>b. Preguntes per a fomentar la reflexió: què és per a tu observar? Què fas quan pretens aprendre de la persona i de la situació que observes? Com ets sentit quan observes? I quan ets observat? Com dones feedback del que has observat?</p>

2. Estructurar i Emmarcar el Punt de Partida	a. Recollida d'aportacions dels participants per establir un marc per a la sessió, centrat en les accions necessàries per aconseguir l'aprenentatge.
	b. Classificació de la informació compartida a partir de les fases per a l'aprenentatge: recollir informació, analitzar-la i fer propostes de millora.
3. Contrast Teòric	a. Presentació de les aportacions de la recerca sobre l'observació recíproca i simètrica, així com del feedback de qualitat. Vídeo Observació entre iguals
	b. Utilització de la guia didàctica del vídeo, d'infografies i articles web per reforçar els conceptes presentats. https://www.observacioentreiguals.com/
4. Evidències d'Aprenentatge	a. Comparació del punt inicial amb l'actual en l'elaboració del portafolis.
	b. Reflexió sobre què s'ha après i quins continguts han transformat o enriquit el punt de partida dels participants.

6.2. MÒDUL 2: Cultura d'Aprenentatge Col·laboratiu

Continguts:

2.1 La col·laboració i la confiança entre docents: aportacions de la recerca:

- Importància de la col·laboració en l'entorn escolar.
- Resultats de la recerca prèvia sobre els beneficis de la col·laboració entre docents.
- Estratègies per fomentar la col·laboració entre docents.

2.2. Resistències respecte l'observació i el feedback:

- Orígens de les resistències en el procés d'observació i feedback.
- Estratègies per superar les resistències dels docents.
- Impacte positiu de l'observació i el feedback en el desenvolupament professional dels docents.

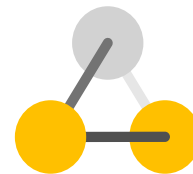
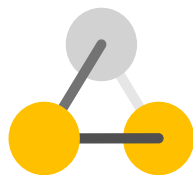
2.3. Criteris per a la formació de parelles:

- Característiques desitjables en una parella de docents a l'hora de treballar amb el model de docència compartida.
- Processos de selecció de parelles efectives.
- Estratègies per a la formació de parelles basades en els criteris identificats com a facilitadors.

2.4 Consideracions ètiques:

- Importància de l'ètica en la pràctica docent i la formació dels docents.
- Dilemes ètics freqüents en l'observació i el feedback entre docents.
- Estratègies per abordar qüestions ètiques en la col·laboració i la formació de parelles docents.

Estructura de les sessions:

Fases	Activitats
1. Connectar amb l'Experiència Prèvia	a. Activitat de reflexió sobre les següents preguntes: Quina parella escolliries, o has escollit, per a observar i ser observat? Per què? Quins criteris has utilitzat per a seleccionar aquesta parella? Quines resistències creus que poden presentar-se durant el procés d'observació i feedback? Com et sents quan penses que has de ser observat i que hauràs d'observar altres docents?
2. Estructurar i Emmarcar el Punt de Partida	a. Recollida i anàlisi de les aportacions dels participants sobre els criteris de selecció de parelles i les possibles resistències.
	b. Utilitzar els resultats de la recerca per estructurar el marc conceptual de la sessió.
	c. Classificar els criteris analitzats a la recerca per a la formació de parelles i la gestió de les resistències en criteris més i menys afavoridors de la docència compartida.
3. Contrast Teòric	a. Presentació i discussió de les aportacions de la recerca sobre la col·laboració i la confiança entre docents, així com les resistències a l'observació i el feedback.
	b. Explorar l'article sobre la proximitat com a exemple concret de les dinàmiques de col·laboració i confiança entre docents. Ribosa, J., Corcelles-Seuba, M., Morodo, A., & Duran, D. (2023). Reducing teachers' resistance to reciprocal peer observation. <i>European Journal of Education</i>, e12606. DOI: 10.1111/ejed.12606
4. Vídeo Docència Compartida: Aprenentatge entre docents	a. Projectió del vídeo i facilitació d'una discussió posterior. Vídeo docència compartida: Duran, D., Oller, M., i Huguet, T. (Coords.). (2018, 21 de juny). Docència compartida: Aprenentatge docent entre iguals per a l'atenció a la diversitat [Vídeo]. Bellaterra: GRAI (UAB)-ARMIF.
	b. Identificar exemples pràctics de col·laboració i aprenentatge entre docents.
	c. Analitzar les estratègies i les dinàmiques de col·laboració presentades al vídeo (beneficis i dificultats de cada modalitat). Es proposa seguir la guia publicada a la web: video_docencia_compartida_grai_guia_didactica-1.pdf(uab.cat)

5. Evidències d'Aprenentatge	a. Comparar el punt inicial amb els avenços i les reflexions durant la sessió mitjançant l'elaboració del portafolis, o altres formes d'avaluació.
	b. Incentivar la reflexió sobre com les noves idees i pràctiques poden ser aplicades a les pròpies experiències professionals

6.3. MÒDUL 3: Eines i Tècniques d'Observació i de Retroalimentació

Continguts:

3.1. Fases i mètodes per a observar:

- Preparació per a l'observació: definició d'objectius i focus. Decisions i acords previs.
- Execució de l'observació: tècniques i eines d'observació.
- Anàlisi i reflexió després de l'observació: interpretació de resultats i identificació de punts forts i objectius de millora.

3.2. Instruments per a l'observació recíproca i simètrica:

- Llistes de control i rúbriques d'avaluació com a instruments d'observació.
- Observació de vídeo com a eina per a l'autoreflexió i l'observació recíproca.
- Observació de classes en viu, o enregistrades, per a l'observació simètrica.

3.3. Estratègies per a rebre i donar feedback constructiu:

- Establiment de pautes clares per a un feedback constructiu i efectiu.
- Tècniques per donar feedback positiu i de millora de manera constructiva.
- Estratègies per rebre feedback de manera oberta i reflexiva, incloent l'autoreflexió i la formulació de preguntes.

Estructura de les sessions

Fases	Activitats
1. Connectar amb l'Experiència Prèvia	a. Oportunitat perquè els participants reflexionin sobre les seves experiències prèvies amb observació i retroalimentació amb

	<p>preguntes que guien la reflexió: Com has observat, o has estat observat anteriorment? Has emprat eines? Quines?</p> <p>Com creus que es podria millorar el procés d'observació i retroacció?</p> <p>Quines són les decisions prèvies importants abans d'emprendre una observació?</p>
2. Estructurar i Emmarcar el Punt de Partida	<p>a. Recollir les aportacions dels participants sobre les seves experiències i expectatives.</p> <p>b. Utilitzar un marc basat en la recerca i en la infografia proporcionada per establir un context per a la sessió: facilitadors/obstacles per a l'observació i feedback.</p> <p>c. Identificar les fases i variables clau per a una observació efectiva.</p>
3. Contrast Teòric	<p>a. Presentació i discussió de les aportacions de la recerca sobre les eines i models d'observació i feedback.</p> <p>b. Introducció als documents importants com acords previs a l'observació, informe post-observació, síntesi reflexiva, etc. Es recomana emprar els protocols compartits a la web; https://www.observacioentreiguals.com/</p> <p>c. Destacar la importància de la preparació i la reflexió en el procés d'observació i retroalimentació.</p>
4. Personalització: Apropiar-se les Eines	<p>a. Desenvolupar acords previs a l'observació, establir criteris i ítems clars a observar durant el procés.</p> <p>b. Utilitzar exemples pràctics o estudis de cas per il·lustrar l'ús efectiu d'aquestes eines i tècniques.</p>
5. Evidències d'Aprenentatge	<p>a. Demanar als participants que comparin el seu punt inicial amb els seus avenços durant la sessió, al seu portafolis.</p> <p>b. Incentivar la reflexió sobre com poden aplicar les noves habilitats i coneixements a les seves pràctiques professionals.</p> <p>c. Destacar la importància de la continuació del desenvolupament professional mitjançant la</p>

	revisió dels seus portafolis o documents d'avaluació.
--	---

6.4. MÒDUL 4: Pràctica de l'Observació i el Feedback

Continguts:

4.1. Exercicis pràctics d'observació de les classes:

- Disseny d'exercicis d'observació centrats en objectius específics i focus acordats prèviament.
- Utilització de guies i eines per a l'observació efectiva de classes.
- Reflexió i anàlisi després de l'observació: identificació de tendències, oportunitats d'aprenentatge i millores de la pràctica observada.

4.2. Role-playing de situacions de retroalimentació entre iguals:

- Preparació i definició de rols per a l'exercici de role-playing.
- Simulació de situacions reals de feedback entre iguals.
- Reflexió i retroacció després de les sessions de role-playing: identificació de punts forts i objectius de millora.

4.3. Anàlisi i discussió de casos:

- Presentació de casos reals o ficticis per a l'anàlisi en grup.
- Identificació de dilemes ètics, reptes i oportunitats en els casos presentats.
- Generació de solucions i estratègies basades en l'anàlisi de casos per a la millora de la pràctica professional.

A DESTACAR: L'objectiu primordial del feedback és fer emergir els objectius de millora de manera constructiva i orientada al desenvolupament professional. El feedback, quan es realitza de manera simètrica i recíproca, permet que tant l'observador com l'observat puguin compartir i intercanviar impressions, reflexions i suggeriments de manera bidireccional. En aquest sentit, els objectius de millora que sorgeixen d'aquesta observació han de ser específics, mesurables, assolibles, rellevants i amb un temps determinat. A més a més, han de ser contextualitzats, tenint en compte les necessitats individuals i han d'estar alineats amb les fites professionals dels docents. És important que aquests objectius siguin formulats de

manera positiva, promocionant un enfocament proactiu cap al desenvolupament professional continu. D'aquesta manera, el feedback no només identifica àrees de millora, sinó que també genera un entorn col·laboratiu i d'aprenentatge compartit.

Estructura de les sessions

Fases	Activitats
<p>1. Connectar amb l'Experiència Prèvia</p>	<p>a. Donar temps als participants per reflexionar breument sobre les seves experiències prèvies amb l'observació i el feedback.</p> <p>Possibles preguntes per facilitar i paucar la reflexió:</p> <p>Quins han estat els teus sentiments o emocions en les situacions anteriors d'observació i feedback? Quins aspectes de les teves experiències amb l'observació i el feedback has trobat més útils o beneficiosos? Quins han estat els principals reptes o dificultats que has enfrontat en les situacions d'observació i feedback? Com has percebut la importància de l'observació i el feedback en el teu desenvolupament professional o en el teu aprenentatge? Quines expectatives tens sobre la participació en activitats d'observació i feedback en aquest context particular? Quins creus que podrien ser els beneficis de reflexionar sobre les teves experiències prèvies amb l'observació i el feedback abans d'endinsar-te en noves activitats?</p> <p>b. Obrir la discussió per compartir experiències, reptes i èxits.</p>
<p>2. Estructurar i Emmarcar el Punt de Partida</p>	<p>a. Recollir les aportacions dels participants sobre les seves expectatives i objectius per a la sessió.</p> <p>b. Identificar les àrees clau d'enfocament per a la pràctica d'observació i feedback.</p> <p>c. Establir un marc o guia per a la sessió, destacant les accions necessàries per aconseguir un aprenentatge efectiu.</p>

3. Contrast Teòric	<p>a. Presentar resums de recerca rellevant sobre observació i feedback.</p> <p>b. Destacar les millors pràctiques, teories de l'aprenentatge i estratègies eficaces en l'observació i el feedback.</p> <p>c. Obrir la discussió sobre les implicacions de la teoria en la pràctica.</p>
4. Evidències d'Aprenentatge	<p>a. Demanar als participants que comparin el seu punt inicial amb el seu progrés actual en l'elaboració del portafolis, o en altres formes d'avaluació.</p> <p>b. Discutir sobre les àrees de millora i les tècniques que poden utilitzar per millorar la seva pràctica d'observació i feedback.</p>
5. Ampliació i aprofundiment	<p>a. Exercicis pràctics d'anàlisi d'observació de classes.</p> <p>b. Anàlisi d'àudios de feedback i/o role-playing de situacions de retroalimentació entre iguals.</p> <p>c. Compartir les experiències i reflexions derivades de les activitats pràctiques.</p>
6. Cloenda i futures passes	<p>a. Recapitular els contingut essencials de la sessió.</p> <p>b. Obrir la discussió sobre com poden aplicar el que han après a les seves pròpies pràctiques professionals.</p> <p>c. Identificar les passes a seguir, tant a nivell individual com col·lectiu, per continuar desenvolupant les habilitats d'observació i feedback.</p>

7. Recursos

Els recursos adients per al desenvolupament del programa són:

- Material de lectura i presentacions.
- Vídeos de demostració d'observacions i retroalimentació.
- Rúbriques, bases d'orientació i llistes de verificació.
- Enregistraments de classes per a les sessions pràctiques.

- Plataforma virtual per a compartir recursos i col·laborar en línia (pàgina web/moodle...)

8. Temporalització

Sessions	Setmana 1	Setmana 2	Setmana 3	Setmana 4
1	Mòdul 1	Mòdul 2	Mòdul 3	Mòdul 4
3	Mòdul 1	Mòdul 2	Mòdul 3	Mòdul 4
3	Mòdul 1	Mòdul 2	Mòdul 3	Mòdul 4

9. Avaluació

Alineat amb els objectius de la formació, es proposa dur a terme un procés d'autoavaluació dinàmica, en què els individus avaluen el seu propi progrés, habilitats i coneixements al llarg del temps, tenint en compte els canvis, les experiències i les reflexions que van construir. Aquest tipus d'avaluació permet als participants autoavaluar-se i ajustar-se contínuament per millorar el seu rendiment i el seu creixement personal i professional.

Les categories que estructuraven **l'avaluació dinàmica** són:

- Reflexió constant: L'autoavaluació dinàmica implica una reflexió constant sobre el propi progrés i les experiències d'aprenentatge. Aquesta reflexió pot anar des de la consideració diària del que s'ha après i com es podria millorar, o mitjançant la revisió periòdica dels objectius i les fites personals.
- Adaptabilitat: Els individus que es comprometen amb l'autoavaluació dinàmica són capaços d'adaptar-se i ajustar-se als canvis en les seves circumstàncies, objectius i necessitats d'aprenentatge. Això pot incloure la identificació de nous àmbits de millora, la redefinició d'objectius i la recerca de noves oportunitats d'aprenentatge.
- Feedback intern i extern: A més d'avaluar el seu propi progrés, els individus que es comprometen amb l'autoavaluació dinàmica també poden buscar feedback extern de mentors, companys i

altres fonts per ajudar-los a guiar el seu creixement. Aquest feedback extern pot proporcionar una perspectiva objectiva i ajudar a identificar àrees de millora que poden no ser evidents per al mateix individu.

- Establiment d'objectius i fites: L'autoavaluació dinàmica implica l'establiment de metes i objectius clars i específics que serveixen com a guia per al progrés i el creixement. Aquestes fites i objectius poden ser flexibles i ajustables per adaptar-se als canvis en les circumstàncies i les necessitats d'aprenentatge de l'individu.

Les carpetes d'aprenentatge o portafolis, són instruments que ajuden a acompanyar l'avaluació dinàmica. A més a més, es poden avaluar les següents dimensions:

- Participació activa en les sessions de formació.
- Lliurament i creació de rúbriques, bases d'orientació i llistes de verificació desenvolupades.
- Avaluació de la retroalimentació proporcionada pels docents als seus col·legues.
- Avaluació de la implementació de les habilitats adquirides en l'entorn escolar.
- Creació d'un portafolis (avaluació dinàmica)

[Per saber-ne més](#)
